

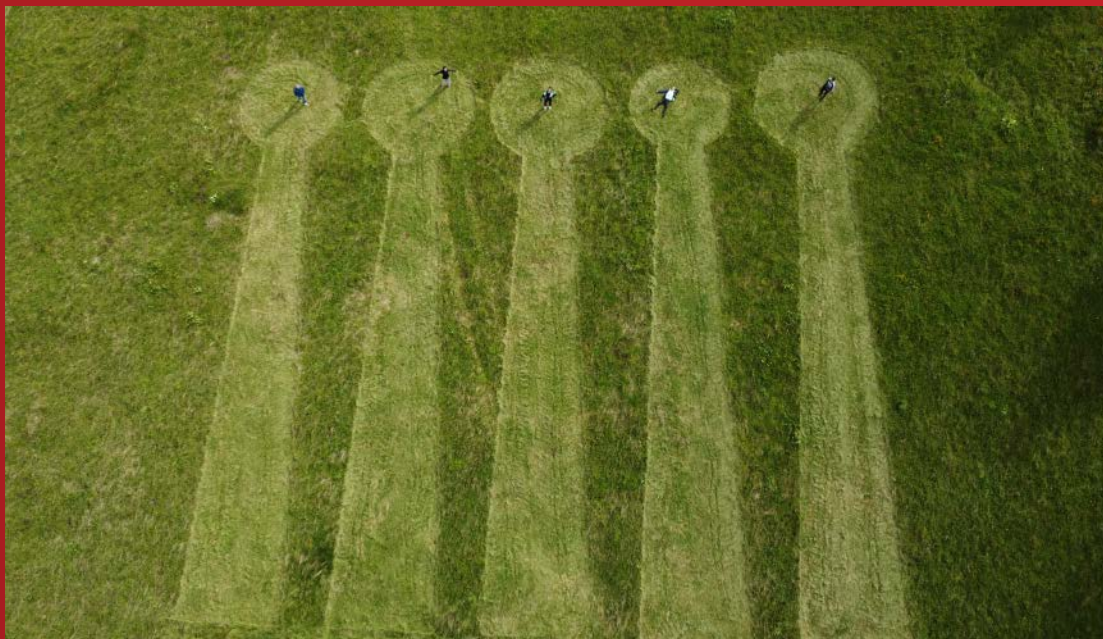

ВИЈЕСТ

ГОДИНА IV / БРОЈ 15-16

ЈУЛ/ДЕЦЕМБАР 2024.

НОВИНСКО ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА „ВИЈЕСТ“

21460 Врбас,
Маршала Тита 87

тел: 021 702 521

ЖИРО РАЧУН

Raiffeisen bank

Моб тел: 069 64 82 90,
тел: 021 702 521
Е- mail: info@mne.rs

УПРАВНИ ОДБОР

Зоран Станић
Марија Вукајловић
Петар Ранчић

ДИРЕКТОР

Веселин Мартиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Вуко Мартиновић

НОВИНАРИ САРАДНИЦИ

Ирена Симоновић
Никола Мухадиновић
Вуко Мартиновић

ЋЕ СЕ ШТО НАЛАЗИ

ПРОСЛАВА 13. ЈУЛА У ЛОВЋЕНЦУ	3
ПРОСЛАВА 13. ЈУЛА У ВРБАСУ	4
ГОДИНЕ ПРКОСА И ПОНОСА	5
“ЦРНА ГОРА МОЈА МАТИЦА”	7
ЦРНА ГОРА МОЈА ПОСТОЈБИНА	8
ЦРНА ГОРА У ПЈЕСМАМА	9
ЛАНД АРТ НА ДУРМИТОРУ	10
БУДВАНСКИ МАНАСТИРИ НА РАСКРШЋУ МИЛЕНИЈУМА	14
ЧЕТИРИ ВИЈЕКА ОД ВЕЛИКЕ ПОХАРЕ ПЕРАСТА	16
СПОРАЗУМ О ЛИЈЕЧЕЊУ ПАЦИЈЕНАТА	19
ДЕСЕТ ГОДИНА РАДА НАЦИОНАЛНОГ САВЈЕТА	21
ЛИКОВНИ И ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС „СТЈЕПАН МИТРОВ ЉУБИША“	23

ПРОСЛАВА 13. ЈУЛА У ЛОВЋЕНЦУ

Дан државности Црне Горе, 13. јул традиционално је обиљежен у Ловћенцу. У организацији Удружења Црногораца Ловћенца одржана је свечаност којој су, осим осталих, присуствовали генерална конзулка Црне Горе у Србији, Невенка Ћировић, министар савјетник у Амбасади Црне Горе Љиљана Чампара, конзул Богољуб Јегдић, вицеконзулка Николета Лакић и предсједник Општине Мали Иђош, Марко Лазић.

Никола Мухадиновић, предсједник овог удружења рекао је да је 13. јул празник који је изузетно значајан за Црну Гору из више разлога и који се у овом војвођанском мјесту прославља са великом љубављу и поштовањем. Одржавање свечаности су подржали Управа за сарадњу са дијаспором - исељеницима Црне Горе, Национални савјет Црногораца и Општина Мали Иђош.

ПРОСЛАВА 13. ЈУЛА У ВРБАСУ

Удружење Црногораца Врбаса организовало је прославу 13. јула Дана државности Црне Горе и устанка Црне Горе против фашизма. Свечаност је организована у биоскопу “Југославија” у суорганизацији Културног центра Врбаса, Удружења “Зубља” и Удружења Црногораца “Гора”. У програму су учествовали Хор КЦ “Бачки певачи” са солистом и диригентом Јеленом Алексић. Наступили су и талентовани ученици Дуња Вуковић и Милан Миловић. Овом догађају су присуствовали представници Општине Врбас, Генералног конзулата Црне Горе, Националног савјета и више црногорских удружења. Једна од активности овог удружења је била и организовање ликовне колоније на којој су настали бројни вриједни умјетнички радови инспирисани Црном Гором.

13. ЈУЛ 1878
1941

**ДАН ДРЖАВНОСТИ И
УСТАНКА ЦРНЕ ГОРЕ
ПРОТИВ ФАШИЗМА**

УЧЕСТВУЈУ:
ХОР КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА „БАЧКИ ПЕВАЧИ“
СОЛИСТА И ДИРИЖЕНТ ЈЕЛЕНА АЛЕКСИЋ
УЧЕНИЦИ ДУЊА ВУКОВИЋ И МИЛАН МИЛОВИЋ

СУБОТА 13. ЈУЛ 2024. ГОДИНЕ
20 часова, биоскоп „Југославија“
УЛАЗ СЛОБОДАН

ОРГАНИЗАТОРИ:

KO
UDRUŽENJE CRNOGORACA
VRBASA
Црногорски
Културни
Центар
ЗУБЉА
ГОРА

ГОДИНЕ ПРКОСА И ПОНОСА

Изложба Матице црногорске „13. јул 1941 – Године пркоса и поноса“ први пут је представљена у Србији, у сусрет Дану државности. Изложба је отворена у просторијама Министарства вањских послова Црне Горе у Врбасу. У Програму отварања изложбе учествовале су рецитаторке из КПД „Принцеза Ксенија“ из Ловћенца Јана Кривокапић, Наталија Калуђеровић и Ива Драшковић које су говориле стихове Драгана Радуловића, бесједу Вељка Влаховића и монолог принцезе Ксеније.

понуђен црногорском народу да формира независну Црну Гору под патронатом Италије. Фашисти су рачунали да ће придобити црногорски народ на осјетљивом мјесту нестанка Црне Горе 1918. године, па су различитим средствима и пропагандом покушали да остваре такав циљ., наводи Дубљевић. Припреме за устанак биле су поодмакле након што је Комунистичка партија Југославије на конференцији у Загребу 1941. маја мјесеца донијела одлуку о борби. Устанак је подигнут у зору 13. јула у

Изложбу је отворио др Радоња Дубљевић, повјереник Матице црногорске за Србију, подсјетивши на историјске прилике које су довеле до најважнијег догађаја у новијој историји Црне Горе. Дубљевић наводи да је 13. јул темељ у славној црногорској историји и да је са правом Дан црногорске државности.

-Убрзо након мартовских демонстрација које су услиједиле као одговор на приступање Југославије Тројном пакту, већ током априла 1941. Југославија је окупирана и распарчана на интересне сфере. У самој Црној Гори, Боку је окупирали Италија, а њена источна територија припојена је новоствореној великој Албанији, да би остатак био

Вирпазару да би се убрзо проширио Црном Гором.

-Прорадио је црногорски пркос и понос. Устаницима се успротивила опремљена окупаторска војска и организациона структура у лику фашистичко - квислиншке државе, настале спрегом окупационих и домаћих и поданичких снага. Већ током јула у устанку учествује 32.000 бораца, тако да су брзо ослобођене Андријевица, Беране Колашин, Шавник, Грахово и Бијело Поље. Подаци о масовности устанка, његовом брзом почетку, првим успјесима и ослобођеним територијама, устанак чине општенородним и славним, а вијести о црногорском устанку пренијела је

штампа широм тадашње поробљене Европе. Комунистичка партија за Црну Гору као главни покретач отпора окупља остале патриотске снаге и појединце, који су прибјегли партизанском начину ратовања, а црногорски терен за такав облик ратовања био је погодан. Паралелно са ратом формирани су органи власти. Народно-ослободилачка борба трајала је четири године, тако да је у Другом свјетском рату Црна Гора, на антифашичкој страни, придобила славу и вратила своје изгубљено државно и национално достојанство, објашњава Дубљевић.

Радоња Дубљевић појашњава да је у тој борби било много црногорских хероина и хероја, а да је тешко на овом мјесту навести сва та славна имена и њихове подвиге и жртве.

-Ту је пет херцеговских тек стасалих дјевојака које су дале живот за слободу. Стријељане су: Јелена Ћетковић, Вукица Митровић, Ђина Врбица и Јока Балетић. Даница Дабовић, док су јој откидали праменове косе, синила је у својој новој љепоти, Сава је у легенди, Љубо је својим осмијехом обасјао Црну Гору. Стана Томашевић која је преживјела, плијенила је својом храброшћу, стасом и осмијехом. Тако се њен потрет у имагинацији норвешког умјетника нашао на антифашистичким лецима за буђење отпора против фашизма који су растурали широм поробљен Европе. а њен укупни хабитус довео је у положај прве жене амбасадора у новој Југославији, наводи Дубљевић.

Црна Гора чува сјећање на све њих славне и посебно памти да је дала 257. народних хероја. Након одлука АВНОЈ-а конституисана је југословенска федерација у којој је Црна Гора повратила изгубљену

државност и била њен равноправничан чинилац. Тринаести јул Црну Гору сврстава на страну антифашизма који почива на вриједносном систему једнакости и братства међу људима и враћа је на свјетску политичку мапу, обнавља њено државно и национално име и успоставља на кратко прекинути дугогодишњи политички субјективитет.

-На антифашизму је утемељена и савремена Европа, свјedoци смо да се у последњих тридесет година релативизују вриједности антифашизма и достигнућа југословенске заједнице. Данас се вал екстремних идеологија и покрета надвија над Европом, па се овом изложбом желимо подсетити на једно херојско вријеме које је то зло искусило и успјело да му се одупре. Тешко је наћи све ријечи које симболизује Тринаести јул, али слике са ове изложбе замијениће све те непронађене ријечи, поручује повјереник Матице црногорске.

Генерална конзулка Црне Горе у Србији Невенка Ћировић каже да сви знамо важност два црногорска 13. јула и да је логично било да се управо тог дана обиљежава Дан државности.

-Ја бих о нечему о чему често слушамо и што мени у оваквим данима пада на ум и о чему размишљам. Често чујемо, немојте се враћати у прошлост, окрените се будућности. А гдје је садашњост?

Садашњост смо ми који смо данас овдје и који заправо на темељима те прошлости, на темељима жртве наших предака градимо будућност за оне који долазе. Ја се захваљујем заиста Матици Црногорској, Удружењу Принцеза Ксенија на овој иницијативи, да на овакав начин обиљежимо Дан државности Црне Горе. Кроз ове фотографије подсећамо се колико су то била тешка времена у Другом свјетском рату и видимо како је била важна.

величанствена и тешка улога жена у Црној Гори. Подсјећамо се и како су нашим прецима, слобода и правда биле водиле. Тако морају бити и нама, како бисмо на прави начин едуковали дјецу која стасавају и која ће Црну Гору водити у будућност, порука је Невенке Ћировић. Медијатор Станко Поповић подијелио је с присутнима сјећање на претке који су у преломним историјским тренуцима бирали пут слободе.

- Ево нас овдје у Врбасу гдје стасава и четврта генерација потомака горштака, који су стигли у нови завичај послје Другог свјетског рата. Налазимо се у овом

црногорском дому, лијепим поводом да обиљежимо 83 године од Тринаестојулског устанка када је опалила прва пушка против фашизма и окупатора. Да ли је било љепшег начина осим да ове дивне младе принцезе из Удружења “Принцеза Ксенија” најаве овај програм о Црној Гори вјечито отвореном прозору слободе. Ова изложба је репрезентативна поставка насловљена “13. јул 1941 – Године пркоса и поноса” и ово је један драгоцијени пројекат Матице црногорске, рекао је Станко Поповић.

“ЦРНА ГОРА МОЈА МАТИЦА”

У организацији Управе за сарадњу са дијаспором - исељеницима и Интернационалне културне асоцијације “ИКА” 28. марта је у КИЦ “Будо Томовић” у Подгорици одржано књижевно вече.

На овом културном догађају учешће су узели и млади чланови Удружења Црногораца општине Кула, Кристина Баланџић (13 година) и Вукашин Шаровић (15 година).

Они су у оквиру конкурса на тему “Црна Гора моја матица” који се састојао из двије области гдје су имали могућност да се представе са пјесмом и кратком причом о Црној Гори учествовали са својим радовима. Кристина Баланџић је на конкурс пријавила пјесму “Моја Црна Гора” и причу “Кад сјећања изроне”, а Вукашин Шаровић се пријавио са причом “Црна Гора је мој дом”-

Жири у саставу Славка Божовић – књижевница, Никола Шћепановић –

књижевник и професорица Сања Живковић – пјесникиња донио је једногласну одлуку да прво мјесто за најбољу пјесму добије Кристина Баланџић, док је Вукашин Шаровић заузео друго мјесто за најбољу причу.

Награде и пехаре је уручио в.д. директора Управе за сарадњу са дијаспором - исељеницима, Ердуан Демић који је рекао да је књижевно вече протекло са пуно емоција које су дјеца кроз своја дјела приказала.

АНТРИФЛЕ

Млади чланови Удружења Црногораца општине Кула, Кристина Баланџић и Вукашин Шаровић заједно су са предсједником удружења Слободаном Баланџићем били гости Јутарњег

програма РТЦГ у емисији “Добро јутро Црна Гора”.

Као једни од побједника на књижевном конкурс “Црна Гора моја матица” гдје су добили значајна признања, имали су прилику да у разговору са љубазним водитељима Андрејом Лекић Станојевић и Дејаном Бијелићем презентују своја дјела као и да искажу своју љубав на очувању црногорског индетитета.

Након гостовања у јутарњем програм били су гости радија Црне Горе у емисији “МАТИЦА” коју уређује Зорица Кумбуровић. Током боравка у Црној Гори дали су и интервју госпођи Маини Вуковић која је новинарка у редакцији Сателитског програма Телевизије Црне Горе.

ЦРНА ГОРА МОЈА ПОСТОЈБИНА

Управа за сарадњу са дијаспором - исељеницима је у сарадњи са Заводом за школство за дјецу исељеника из Црне Горе, организовала Љетњу школу језика и културе “Црна Гора, моја постојбина”. Ова љетна школа се организује по 16. пут.

За полазнике из Сомбора, Врбаса, Ловћенца и Бачког Доброг Поља на Иваново Корита, Национални савјет црногорске националне мањине је обезбиједио превоз и ланч пакете.

ЦРНА ГОРА У ПЈЕСМАМА

На Цетињу представљена збирка поезије

Ова је књига још један пут ка вјечности, ка стази коју је наша домовина утабала неприкосновеним идеалима и вриједностима 13. јула 1878., па 13. јула 1941. године, и 21. маја 2006 године – истакла је књижевница Наташа Караџић.

Црногорска родољубива пјесма је својеврсни, снажни гејзир емоција, скопчана силовитом и надискреном љубављу Црногорке и Црногорца према Црној Гори, као врхунском овоземаљском пијемонту срца, душе и ума – поручено је са вечерашње промоције збирке поезије „Црна Гора у пјесмама“, која је представљена на Цетињу. У књизи су сабране пјесме седам црногорских књижевника.

“Пјесникиње и пјесници чија су дјела овђе сабрана на литерарном, тематском пјесничком збору су корифеји пјесничке мисли које славе мајку Црну Гору и којој се поклањању до крајних граница свог пјесничког талента, до задње искре њихове продуктивности.” – ријечи су уредника издања, књижевника и кантаутора Николе Челебића.

Несумљиво је да је од прве до задње странице ове збирке родољубља, показана узвишена божанска љубав према Црној Гори. Овај умјетнички, поетски рафинман у родољубивој поезији је небески споменик вјечне љубави према Црној Гори сазидан пером овог одабраног пјесничког братства и сестринства. Овђе се у слави домовине надиграва љубав са љубављу. Овђе је

сплет најљепших емоција окруњен именом Црне Горе и само су небеса метафизичка граница те љубави – казао је Челебић.

Књижевница Драгана Петрић Ђокић у рецензији књиге записала је да пјесници стиховима исказују лични наратив који, према њеним ријечима, има за мотив љубав ка отаџбини и појам њихово сопство кроз идентитет.

-Не приступају томе само из литерарне перспективе, већ цијелим бићем. Читајући стихове заступљених пјесника упознајемо жене плахе као срне, са срцем вучице и мушкарце као штит огњишта. Они су ко планине, ни олуји се не клањају. Ту магла као застава лепрша, а из камена се приметну клица, ружа чије је трње оштрије од мача. Кроз ове патриотске пјесме увиђамо да у слободној земљи достајанство иде уз пркос, чак и када је пркос лелек душе. Црна Гора је горда и поносна, њена луча гори као сунце. Лијепо су пјесници дочарали родољубље и бунт ка томе да буду странци у крилу сопствене мајке. Јер њихове су жиле сваки бистар поток, њихово је срце небо све земље, а очни вид луча слободе. Ухватила се и малена соколица у оро са њима. Исплели су један диван вијенац поезије – записала је Драгана Петрић - Ђокић.

Књижевница Наташа Караџић истакла је да није лако писати о Црној Гори и опјевати је у стиховима. То је могуће, према ријечима пјесникиње, једино ако

је волиш „бескрајно до сржи и осјећаш њену стријепњу, жудњу а и бол“.

-Ова је књига још један пут ка Вјечности, ка стази коју је наша домовина утабала неприкосновеним идеалима и вриједностима 13. јула 1878., па 13. јула 1941. и 21. маја 2006. године. Свака ова пјесма одзвања криком сокола низ све стијене, крше и омаре. Ово није књига поезије, већ књига љубави и живота јер се у њој пјева родном огњишту, своме прагу, својим прецима и свим вриједностима које су кроз миленијум вјечности остале и остају запечаћене и никад згаснути неће. Књига „Црна Гора у пјесмама“ је искра осјећања претворених у надахнуте строфе, који ће као споменици чврсто бдити над овом нашом земљом, слободарском – истакла је Караџић.

„Виле док ти вијенце плету, од исконских идеала, бићеш зрака најчистија,

љепотице наша мала” – стихови Наташе Караџић.

Промоцији књиге присуствовао је предсједник Удружења Црногораца општине Кула, Слободан Баланџић, који је и један од спонзора књиге.

Он је истакао да људи из дијаспоре најбоље знају што је љубав према Црној Гори.

Стихове су говорили аутори збирке Радојка Мугоша Петрић, Аида Ораховац - Куч, Горан Дукс Поповић и Кристина Баланџић.

У збирци је поред поменутих пјесника заступљена и поезија Драгане Петрић Ђокић, Данијеле Неле Јовановић, Наташе Караџић и Николе Челебића. У музичком дијелу програма наступили су хор „Луча“ са солисткињом Николином Кашћелан и пјевачица изворне музике Маријана Мартиновић. Модераторка вечери је била мр Данијела Бокан.

ЛАНД АРТ НА ДУРМИТОРУ

Спајање културне баштине, природних љепота и умјетности

Мјештани и туристи Националног парка Дурмитор могли су овог љета да сретну малу, креативну екипу из Војводине, окупљену око др ум. Милоша Вујановића, редовног професора Академије уметности у Новом Саду и Вука Мартиновића, новинара и књижевника, како на различитим локацијама, уз велике изазове које намећу терен, вегетација и временски услови, реализују идеју ланд арта и пиктограма. Од Милоша Вујановића ћемо сазнати која је идеја овог пројекта и шта је ландарт.

Вођа сте тима који реализује идеју ланд арта на Дурмитору. Шта је ланд арт и да ли сте раније имали прилику да се бавите овом умјетношћу?

Ланд арт или Умјетност земље је умјетнички покрет који се бави, углавном, визуелним интервенцијама у природи од материјала из самог тог окружења. Са умјетничком групом “Croporation” смо почетком двехиљадитих направили прве симболе у житу у Оџацима, па у Сивцу, Каравукову итд. Тада је то имало и димензију мистерије, али је интернет учинио своје, тако да је данас то искључиво умјетност.

Тематика пиктограма проистиче из митологије Дурмитора, чиме се на потпуно нов и јединствен начин повезују културна баштина и љепоте дурмиторског краја. Како је дошло до идеје за коришћење пиктограма инспирисаних локалним насљеђем, дурмиторским легендама и елементима стећака, који су од 2016. године на Унесковој листи свјетске баштине?

Колико год да је овај крај богат културном баштином ипак природне љепоте, каквих има мало гдје у свијету, доминирају у туристичкој понуди. Идеја је била да се ове двије ствари повежу и да се на локацијама са изузетним погледом представи културна баштина и митологија, као и флора и фауна. Са стећака који су тако важни за овај крај смо одабрали симбол који по појединим тумачењима представља антропоморфне приказе Сунца. Овај пиктограм

Људи-Сунца се налази иза сцене на Мацан пољани на којој се одржава дио програма фестивала Wild beauty art- Преко пута ове пољане је израђен и знак спонзора овог фестивала компаније One. Легенда о Јабучилу, крилатом коњу војводе Момчила, једна је од најупечатљивијих у овом дијелу Европе. Сматрамо да ће оваква врста умјетности на прави начин промовисати и баштинити ово културно наслеђе и нашег Пегаса. Од природних вриједности смо издвојили заштићене угрожене врсте. Рунолист, који је за планинаре и љубитеље природе света биљка, има врло необичну геометрију и било је изазовно направити симбол за њега. Вјерујем да ће скуп кругова од којих је сачињен привлачити пажњу људи који посјећују овај крај.

Која је симболика пиктограма и како очекујете да ће они утицати на посматраче?

Свака геометријска слика која је изведена из круга комуницира са архетипским кодом код посматрача. Такви симболи заобилазе рационално и побуђују осјећања. Досадашње искуство ми говори да ће постојати значајна заинтересованост за ове радове, од сензационалистичких идеја о ванземаљцима до оних гдје се јасно разумије намјера умјетника да се локална средина промовише на интересантан начин. Нарочито је то битно за туристе којих на Жабљаку има много и који ће то посматрати као труд домаћина да им приближе своју културну и природну баштину.

Који су највећи изазови са којима сте се суочили приликом реализације пројекта? Које машине сте користили, колики број људи је био укључен у реализацију?

Највећи изазов је био сам терен и биљке, тј трава, као и јако сунце. До сада сам слично радио у жити и на равном терену и то иде заиста лако. Међутим, овдје је терен под нагибом, има каменитих дјелова, крличњака, биљке су краће и жилавије и тешко се ваљају. Предност је што се пиктограми могу сагледати и са земље. Када се нацрт добро и прецизно геометријски осмисли све се то ради на најпростији начин, помоћу конопа, даске, грабуља и штапова. На неким мјестима се појавила потреба да се користи и тример. Био нам је потребан и дрон да утврдимо да ли се крећемо у добром правцу. Екипа је састављена од четворо људи, ја сам вођа тима, а у креативном, али и физичком послу су ми помагали ликовна умјетница Милена Цветковић, књижевник Вуко Мартиновић и Огњен Мартиновић.

Да ли су се мјештани интересовали за Ваш рад?

Током рада нисмо имали комуникацију са мјештанима, али јесмо са туристима који су били одушевљени.

Како сте одабрали локалитет за ланд арт? На који начин ће ова умјетничка дјела бити доступна за посматрање?

Значајан дио времена смо посветили одабиру локација. Оне су морале испуњавати више критеријума, међу којима су најважнији били они да имају дирек-

тну везу са симболом, да је видљива пролазницима и да је, наравно, на њој могуће урадити пиктограм одговарајуће величине. Вражије језеро зову Колијевка крилатих коња и било је идеално за симбол Јабучила. По тој аутентичној причи његов отац, крилати коњ црвене длаке, је живио у Вражијем језеру из којег је ноћу излазио. Момчилов коњ је приказан као силовито биће које се пропиње изнад овог језера. За пиктограм дивокозе смо одабрали падину у близини центра Жабљака јер знамо колико је ова ријетка животиња значајна за житеље и колико су поносни што живи у њиховом крају. За симбол рунолиста је одређено брдо које се најбоље види са панорамског пута. Живимо у добу селфија и дронова и вјерујем да ће се путем друштвених мрежа прича о овим легендама и симболима раширити по свијету.

Дјела ланд арта су јединствена, пошто их једним дијелом ствара умјетник, а за други је заслужна природа. Колики је утицај природе на ова умјетничка дјела?

Дјела ланд арта јесу најприје просторно условљена природом, конфигурацијом терена и земљишта. Умјетничка интервенција има за циљ да се визуелни дати садржај суптилно одвоји од изворног крајолика и отвори перспективе за нова сагледавања и значења у њему. У том смислу, утицај природе је садржан у естетски чистом, хармоничном доживљају дјела.

Да ли сматрате да савремени ланд арт треба да садржи еколошку компоненту?

Пожељна је тенденција да се и кроз овај вид савремене умјетничке праксе отворе питања о проблемима из домена екологије. У раду Рунолист и Дивокоса најдиректније се бавимо питањем очувања угрожених биљних и животињских врста на овом подручју, те поред митолошких тема и културног наслеђа дотичемо и ову важну компоненту.

Обављате истраживања у различитим медијима савремене умјетничке праксе, попут видеа, сликарства, цртежа, скулптуре... Како се Ваш приступ стварању умјетности разликује знајући мјесто на коме ће бити представљена?

То је тешко питање, али се своди на неки осјећај шта треба учинити и на доста среће. Умјетност не би смела бити подређена очекивању и расположењу јавности него да изазове и позитивне и негативне реакције и осјећања и да позове на размишљање.

Да ли видите некакву паралелу између рада који истражује пејзаж и вашег умјетничког рада?

Умјетнички рад је истраживање по својој природи. Највидљивија паралела је у перцепцији. Умјетничка питања често захтијевају промјену перспектива и позиција за сагледавање на релацији умјетник-дело, дело-реципијент, умјетник-реципијент и дјело-апсолут. Различитим материјалима и медијима долази се до изненађујућих одговора. Умјетник је у овом случају посредник да се лијепо, чисто, здраво и узвишено означи видљивијим. Дјела ланд арта јесу отворена дјела. Умјетност није само у великим центрима културних збивања и промјена, она је дјелотворна и на мјестима гдје радови настају. Ова дјела јесу отворена нарочито у смислу настајања, темпорално су усклађена са природним токовима.

АНТРОФИЛЕ

Дјела ланд арта постају дио пејзажа

Ланд Арт је умјетнички покрет који се појавио крајем 1960-их и почетком 1970-их, фокусирајући се на стварање уметничких дјела интегрисаних са природом. Овај облик умјетности користи природне материјале као што су камење, дрво, пијесак и земља, те умјетнички радови често настају директно на локацијама у природи. Умјесто да се излажу у галеријама и музејима, дјела ланд арта постају дио пејзажа.

Дурмитор, један од најљепших националних паркова Црне Горе, са својим импозантним планинама, дубоким кањонима, бистрим језерима и богатом флором и фауном, представља идеалну локацију за ланд арт. Његова нетакнута природа и драматични пејзажи пружају савршену инспирацију и позадину за умјетнике који желе да створе дјела која комуницирају са околином. Ланд арт у националном парку који је дио УНЕСЦО-ве свјетске баштине може повећати свијест о важности очувања природе, потакнути локални туризам и економију те постати додатна атракција која обогаћује културну и туристичку понуду Дурмитора. Спој умјетности и природе на Дурмитору може бити инспиративан примјер одрживог развоја туризма и културе.

БУДВАНСКИ МАНАСТИРИ НА РАСКРШЋУ МИЛЕНИЈУМА

Изложба са изузетним спојем модерне технологије и културне баштине. У клубу „Трибина младих“ Културног центра Новог Сада организована је изложба икона и фресака „Будвански манастири на раскршћу миленијума“. Аутори поставке су мр Луција Ђурашковић и Марко Кентера, а сарадница на пројекту је Ивана Домазетовић.

Изложба повезује оригиналне иконе будванских манастира и најмодерније технологије у проширеној реалности. Намјера је стварање интерактивне, савремене презентације духовног и културног наслеђа свих манастира са територије Будве, комбиновањем аутентичних артефаката и конвенционалних експоната са новим технологијама и дигиталним инсталацијама.

Директорица Јавне установе “Музеји и галерије Будве” Луција Ђурашковић каже да је веома важно да се наша културна баштина, кроз историју кроз коју је пролазила, приближи и млађој генерацији која је све више заинтересована управо за нове технологије.

-Веома смо задовољни што смо успјели. Пројекат је трајао у смислу обраде доста дуго, али успјели смо уз подршку Туристичке организације и Општине Будва. Тешко је издвојити бројне умјетнике када је ријеч о фрескосликарству, из тог периода 17. и 18. вијека који су били веома значајни почевши од попа Страхиње из Будимља, па преко мајстора Радула који је радио у манастиру Прасквици фреске, као и у Цркви Свете Тројице. Даље можемо издвојити иконопис Лазовића - предивни крст из манастира Режевића, такође и Максима Тујковића, једног ријетког иконописца који је радио у манастиру Стањевићи. Ово је прилика да се прикаже оно што је најзначајније када је ријеч о фрескама и о иконама на том нашем простору. Оно што бих посебно истакла, то је занимљива икона са представом Светог Христофора, дакле, он има кинокефалну главу, која је врло ријетка на западним просторима, тако да је она привлачила прије

земљотреса бројне туристе, јер су чули да тако нешто постоји, а нису вјеровали. Такође, бих истакла и занимљив, апстрактни приказ, преко апликације и проширене реалности, који се претвара, управо, у лик Светог Николе, који се налази у манастиру Градиште, а радио је Поп Страхиња из Будимља. Ријеч је о другом по величини попрсју Светог Николе на комплетном простору Црне Горе. Изложба пружа приличан број могућности да се погледају готово сви манастири који се налазе на простору и у околини Будве која је заправо, могу слободно рећи, једна мала Света Гора, објашњава Луција Ђурашковић.

Пошто законски одређени проценат прихода туристичке организације треба да се уложи у културу конкурисало се управо са овим пројектом.

-Ја сам ту стручно помогла везано за саме иконе и фреске, јер сам историчар умјетности, а све ово су урадили господа из Ливе Виев студија из Београда, Јана и Марко Тодоровић, уз асистенцију и помоћ наше колегинице из ЈУ “Музеји и галерије Будве”, Иване Домазетовић која је такође посредовала и доста помогла да се све ово реализује, наводи Луција.

Поставка обухвата савремени приступ и употребу најсавременије електронске опреме која сегменте манастирских комплекса, архитектуру, сликарство и ризницу чини лако разумљивим најширем кругу посјетилаца. Користећи апликацију Холоград доступну на Аппле Сторе-у и Плау Сторе-у посјетиоци, кроз експонате и проширену реалност, могу доживјети виртуелну културну руту кроз

све будванске манастире.

Сарадница на пројекту Ивана Домазетовић објашњава да је вриједност ове изложбе значајна и да је процес рада трајао годину и по дана.

-Све је ишло како треба и прикупљање самог материјала и селекција икона, композиција фресака које су урађене, након тога израда свих тих реплика које смо овдје представили, тако да смо искрено задовољни. Саме фреске и иконе и њихова израда и ријеткост коју можете видјети говори о великој културној баштини Будве. Ми смо морали да направимо селекцију манастира и цркава у Будви, зато што кад би смо представили све, изложба би била сигурно много већа, објашњава Ивана Домазетовић.

Поменута фреска Светог Христофора са псећо-магарећем главом је врло ријетка и може бити изузетно туристички атрактивна због необичне приче.

-Постоји ту више легенди, ја ћу вам изнијети само двије које се чине

занимљивим. Свети Христофор је био толико лијеп и та љепота у једном моменту почела је да му смета. Пошто је био божји човјек, молио је Бога да га наружи. Услишена му је жеља и лице му се претворило у нешто сасвим друго. Друга легенда говори, њу налазимо у западној култури, да је он био врло корпулентан лик који је пренио чак малог Исуса Христа са једне обале на другу. Поријекло лика са толиком величином и снагом долази из Африке гдје је постојало племе које је имало главу у таквом облику. Тамо се лик приказује човјекообразно, а не псећеобразно, појашњава Луција.

Отварању изложба је присуствовала Невенка Ћировић, генерална конзулка Црне Горе у Републици Србији. За ову поставку дизајнирани су и каталози као и сав штампани материјал који је дигитално обогаћен.

ЧЕТИРИ ВИЈЕКА ОД ВЕЛИКЕ ПОХАРЕ ПЕРАСТА

Ово је прича о Великој похари Пераста и порукама које она носи. Прије 400 година, 22. јуна 1624. пред Перастом се појавило тринаест лађа које су изненада допловиле. Када су се бродови приближили обали, мјештани су видјели да су на њима берберски гусари из Туниса и Алжира који су тада харали Средоземљем. Како је био јун мјесец поморци и бродови су углавном били на пучини, у граду су углавном били жене, дјеца и старци и овај догађај завршио се трагично. Поводом обиљежавања годишњице 22. и 23. јуна је у Перасту уприличен богат програм са концертном, изложбом и научном конференцијом.

Иницијатор обиљежавања Велике похаре, Ђорђе Кривокапић наводи да је те 1624. године из града однесено све што се могло однијети: благо акумулирано у претходном периоду, намјештај, есцајг, слике, али и више од 400 грађана Пераста. Када су гусари напустили град, практично ништа није остало осим камена. Перашки поморци који су се вратили са својих путовања имали су избор остати на овом мјесту и живјети, или отићи негдје друго. Изабрали су да остану и да покушају да откупе што већи број људи из саме Африке. -Заправо од тог тренутка појачаном економском активносту, а то је била поморска трговина, успјели су да успоставе

опет мјесто и да Пераст након тога доживи неке од својих најсвјетлијих тренутака. Неких педесетак година касније управо су Пераштани били на челу трупа које су од Османлија ослободиле Херцег-Нови и заувек их протерали из Боке Которске. Управо ова прича о поробљавању, о уништењу, а онда и о отпорности и повратку једног града је основа за размишљање куда град иде данас и управо зато смо организовали ову свечаност обиљежавања 400 година Велике похаре Пераста, објашњава иницијатор обиљежавања, Ђорђе Кривокапић.

Свечаност у Перасту је представила историјски живот овог мјеста од Велике похаре до данас, уз учешће Академског хора Колегиум музикама са диригентском Драганом Јовановић и солистима Милицом Лалошевић и Јаном Цветковић. Обиљежавање је пратило и отварање изложбе аутора Андрије Ковача на тему "Лица поробљених Пераштана, повратак кући". На основу историјских података, прије свега из архива, успјели су се реконструисати судбине оних који су били отети, нарочито оних који су се успјели вратити кући. Приказани су њихови барокни портрети који су праћени причама које су писали грађани и ученици. Додатно, широм Пераста постављене су умјетничке инсталације аутора Виктора Киша, триптих поробљавање са три инсталације "Заједница отетих", "Растанак не долази у обзир" и "У ишчекивању". Изложба инсталација била је доступна грађанима и туристима током читаве љетне сезоне.

Одржана је и научна конференција Пераст и Бока Которска на рубу пропасти 1624-2024. са позваним говорницима Дон Робертом Тонсатијем и професором доктором Еђидијом Иветић. Осим њих, на конференцији је учествовало још двадесетак еминентних историчара, научника из нашег региона, из Италије, Хрватске, Босне и Херцеговине, Србије и Црне Горе. Читаве љетне сезоне и кроз друге догађаје, инсталације и изложбе причало се о томе каква је будућност Пераста и како изградити даљу отпорност на све изазове. Обиљежавање су организовали Шер Фондација из Београда и Котор Арт Фестивал. Намјера је била да се осим о историји, говори и о данашњим проблемима и изазовима. Директор Котор Арт Фестивала Ратимир Мартиновић каже да обиљежавање Велике похаре Пераста у Котор Арту не доживљавају као још једну од пред-фестивалских активности.

- Као и у другим историјским поводима и годишњицама сматрали смо да нас велики датум историје мора мотивисати па и обавезивати на промишљања о будућности. У овом случају запитали смо се следеће: Уколико историјски овај датум прије четири вијека зовемо великом похаром, када је Пераст имао готово хиљаду становника, како ће се неке, рецимо, 2124. године, дакле 100 година од данас, звати данашње вријеме, када је овај број са хиљаду спао на испод 200. Дакле, и поред историјске отпорности Пераштана, данас имамо њихов, ево, пет пута мањи број. Наравно, да су разлози за ово вишеслојни и комплексни и да је

неопходан приступ из више различитих углова, али главни је закључак да бисер Јадрана наше друштво мора сачувати од даљег пропадања, и то оног основног пропадања самог живота. Потребно је унаприједити све аспекте који до његовог оживљавања могу довести. Документ који представљамо као својеврсни залог за будућност би дугорочно значео не само повратак живота у Перасту, већ и суштинско бављење проблематиком дугорочног одрживог развоја и различитих аспеката проблема тог развоја. Пројекат који смо заједнички припремили се бави значајним изазовима као што су преко-мјерна урбанизација, деградација животне средине, неадекватно управљање наслеђем и недостатак стратешких приоритета у културном туризму. Чак примјери неадекватне заштите, ревитализације и управљања локалитетима наслеђа наглашавају хитност рјешавања ових питања. Недостаје усклађивање туристичке понуде са принципима одрживости што је неопходно да би се обезбиједиле дугорочне користи за локалне заједнице и очување животне средине, наводи Ратимир Мартиновић. Недовољно прецизна тумачења природних и културних, и културно-историјских подручја које се налазе на УНЕСЦО листи свјетске баштине додатно компликују ситуацију. Предложена акција овог пројекта је усклађена са ширим циљевима Европске уније као што су Стратегије паметне специјализације за истраживање иновације, а ослања се и на УНЕСЦО методологију интерпретативног планирања која наглашава важност промовисања знања о систему свјетске баштине новим одрживим праксама, укључивању заједнице и истраживање дубљих значења потенцијалних путева и трансформација.

-Кључни резултати нашег пројекта, укључују израду студије изводљивости за имплементацију неформалних и формалних регионалних и међународних образовних и културних програма и иницијатива у Перасту и Бококоторском заливу, подразумева израду докумената за мапирање простора баштине, израду стратегије обнове појединих јавних простора и креирање "ацион боок-а" који ће приказати налазе пројекта и заговарати будуће иницијативе. Дакле, четири вијека од велике похаре мора послужити као опомена да бринемо о својим градовима и животу грађана на начин ваљане, дугорочно одрживе валоризације.

Ако већ имамо бисер, какав је Пераст, очекује се ваљда да га тако и третирамо. Пераст са својом раскошном историјом и

ништа мање раскошном баштином нас на то свакако обавезује. Желим да вјерујем да ће овај датум значити један нови почетак, нови корак који заједно са локалном заједницом и стручним људима са свих страна свијета, али и са локала, желимо кроз поменути пројекат и да начинимо, појашњава директор Которарт фестивала Ратимир Мартиновић.

Мјештани кажу да им много значе овакви догађаји који промовишу богату историју тог краја. Тако вицеадмирал Бокелшке морнарице и Пераштанин, Перо Радуловић наводи да Пераст није само туристичка дестинација гдје долази огроман број туриста, него и град који се труди да има што више културних манифестација.

-Пераст захваљујући Ђорђу и Ратимиру, полако почиње да добија и неке научне оквире. Ово је једна сјајна идеја и ја као Пераштанин сам захвалан на иницијативи

и мислим да ће заправо покренути лавину оваквих скупова. Богат програм који је представљен на модеран начин са инсталацијама је стварно за похвалу и привукли сте велики број стручне, али и лаичке јавности. Честитам Ђорђу на овој сјајној идеји и Ратимиру који је помогао у реализацији и могу да кажем да је Пераст град који ипак заузима важно мјесто и не треба да буде препознат само као мјесто гдје ће људи доћи на један излет, на један дан, него дестинацију у којој ће доћи да истражују, да виде један другачији начин живота од остатка Црне Горе, поручује вицеадмирал Перо Радуловић.

СПОРАЗУМ О ЛИЈЕЧЕЊУ ПАЦИЈЕНАТА

Споразум о лијечењу пацијената из Црне Горе у Србији, потписан је између Министарства здравља Црне Горе и Института за онкологију Војводине.

Ово је прва сарадња двије институције, која ће омогућити онколошким пацијентима лијечење и дијагностику. Споразум је ступио на снагу, а огромна предност је близина и једноставна организација без језичке баријере.

Црногорским пацијентима значајно је то што Институт за онкологију Војводине располаже ПЕТ скенером, има екипу стручњака и сву потребну опрему за лијечење. Споразум је потписан након разговора са представницима Покрајинског секретаријата за здравство. Договорена је даља сарадња двије земље, која подразумјева обучавање, усавршавање и размјену искустава.

Директор Фонда за здравствено осигурање Црне Горе, Вук Кадих каже да је овај споразум корак ка још бољој сарадњи двије земље.

- Наш Фонд је до сада имао уговоре са друга два института у Сремској Каменици, тако да је ово сада заокружена прича. Са покрајинским секретаром за здравство разговарали смо о још интензивнијој сарадњи која би подразумјевала размјену медицинског особља и стручно усавршавање. Овдје смо првенствено дошли због ПЕТ скенера, јер је потребан за правилну дијагностику свих онколошких пацијената. Институт нам је близу, лакша је организација посјете, нема језичких баријера, тако да нам ово много значи, објашњава Вук Кадих.

Државни секретар Министарства здравља Црне Горе, Александар Секулић наводи да

је потписивање споразума прекретница за Владу Црне Горе.

-До сада нисмо имали приступ оваквој услузи, па су наши пацијенти одлазили у стране државе. Предност је што могу у току једног дана да заврше здравствене услуге да разговарају на истом језику као и љекари и медицинско особље овдје код вас. Такође наше колеге из Црне Горе и ваше колеге одавде се углавном познају. Црногорско Министарство здравља је веома захвално Влади Аутономне покрајине Војводине као и влади Србије и Институту за онкологију што смо у овако кратком времену на овако квалитетан начин остварили изврсну сарадњу која ће бити на корист и грађанима Црне Горе и грађанима Србије, каже Секулић.

Ступио је на снагу уговор који је потписао директор Фонда испред здравствених установа Црне Горе.

-Техничке спецификације ће бити у најкраћем року дефинисане, односно технички аспекти самог уговора и у односу на оно што смо видјели овдје квалитет здравствене услуге, ја сматрам да ће у најкраћем периоду наши пацијенти већ бити овдје примљени и третирани, каже Секулић.

Овај споразум је иницирала генерална конзулка Црне Горе у Србији Невенка Ћировић. Она наводи да је ово један од вјероватно најзначајнијих споразума у области онколошке сарадње Црне Горе са центрима изван државе.

-Ја овај споразум доживљавам као круну ангажмана генералног конзулата, мог и сарадње са Институтом за онкологију. Ово је идеја која се родила прије неких девет мјесеци и ево нас девет мјесеци касније

потписан је споразум који је већ на снази, дакле и овог тренутка док ми разговарамо. Оно што је превазишло моја очекивања у овом тренутку, а резултат је састанка и са покрајинским секретаром доктором Поповим и његовим сарадницима као и са менаџментом клиника Сремске Каменице, нарочито доктором Радовановићем, јесте то широко отворено поље за унапређење сарадње, не само долазак, снимање, евентуално лијечење или снимање затим одлазак, већ ће сарадња ићи и у правцу размјене знања и у правцу тога да ће заправо кроз конзилијуме и кроз телемедицину пацијенти из Црне Горе моћи да рачунају на оно што већина њих у тренутку када се суочава са једном од оваквих болести жели, а то је друго мишљење. Дакле, степен расположења од стране Црне Горе и Аутономне покрајине Војводине је нешто што је заправо по мени највећа вриједност онога што смо имали као резултат доласка званично делегације Црне Горе овдје. Још једном заиста морам да се захвалим и министру Лончару чија је улога у давању сагласности за једну овакву сарадњу била потребна, секретару Попову, али и министру здравља Црне Горе, доктору Шимуњу, зато што је на прву реакцију, или први допис из Генералног конзулата на ову идеју реаговао веома позитивно. Грађанима Црне Горе желим да пошаљем поруку да свако ко буде дошао овдје, осим комплетне подршке и топлине на коју ће наићи, може да рачуна и треба да рачуна на то да има свој генерални конзулат, своје дипломате овдје који ће им бити на услузи за све што је потребно, објашњава генерална конзулка Невенка Ћировић.

Институт за онкологију у Семској каменици располаже са најсавременијом апаратуром и опремом, каже директор Института за онкологију Војводине, Зоран Радовановић.

- Институт за онкологију Војводине до сада није имао озбиљну сарадњу са установама из Црне Горе нити са Фондом за здравствено осигурање Црне Горе, тако да је ово потписивање споразума изузетно значајно, јер ће омогућити једном дијелу

онколошких пацијената из Црне Горе лијечење, а прије свега дијагностику у нашој установи. Располажемо са ПЕТ скенером, имамо дугу традицију снимања на овом апарату и у цијелој Републици Србији први ПЕТ скенер је инсталиран управо овдје, тако да имамо искусан тим. Институт има три апарата за магнетну резонанцу, шест апарата за зрачење, четири ЦТ-а, тако да практично покривамо комплетно лијечење онколошких пацијената од дијагностике, хемиобиолошке терапије, зрачне терапије и хирургије. Све ово ће омогућити пацијентима који су дијагностички тешки, или да се лијече овдје, или пак да се о њиховом лијечењу обављају консултације онлине са колегама из Црне Горе, објашњава директор Института за онкологију Војводине Зоран Радовановић.

Национални савјет црногорске националне мањине у Србији обиљежио је 10 година рада. Свечаност поводом јубилеја одржана је у Кули. Овом догађају присуствовали су представници амбасаде и генералног конзулата Црне Горе, предсједници и чланови неколико других националних савјета, представници Општина Кула и Врбас, као и црногорских удружења из Војводине. Централни догађај вечери је био етно концерт Бранке Шћепановић која више од пола вијека активно ради на очувању црногорске етно музике. На овој прослави присутнима су се обратили генерална конзулка Црне Горе у Србији Невенка Ћировић, предсједник Националног савјета црногорске националне мањине у Србији Драгољуб Маловић и представница општине Кула.

Невенка Ћировић је рекла да је Национални савјет на добром путу.

-Десет година је сасвим довољно да се подвуче црте и да видите чиме сте задовољни и шта је то што треба унапређивати. Оно што ја мислим да сте добро чинили јесте да сте се трудили да окупљате црногорску заједницу око себе. Желим вам да у следећој години овдје буде још више људи и желим вам да на том путу трајете и истрајете,-казала је Ћировић.

Драгољуб Маловиће је говорио о вриједностима које се његују.

-Наша заједница је, као и наша историја, утемељена у вредностима етике, јунаштва, чојства, разумевања и уважавања.

Те вредности су нас вековима наводиле и данас нас подсећају колико је важно деловати са чашћу и поштовањем према свима, не губећи при том своју аутентичност и понос на оно што јесмо. Посебно се поносимо чврстим братским везама са матицом Црном Гором чије традиције и обичаји живе у срцима свих нас који смо нашли свој дом широм Србије. Наш дом је овде међу пријатељима и комшијама, у земљи која нам је пружила могућности да допринесимо њеном напретку и развоју. Уверен сам да дебите заједничко мишљење са мношвом, да се сви ми одувек овде осјећамо као код своје рођене куће. Наш пут је пут дијалога и сарадње, јер верујемо да су хармонични односи и поштовање различитости кључ за заједничку будућност. Национални савет Црногораца уз вашу подршку наставиће да ради на очувању нашег идентитета, али и на даљем јачању пријатељства и партнерства са свима. Нека нас и даље води она мудра мисао коју су наши преци носили кроз векове, да се човек и народ препознају по части, поштовању и заједничком добру,- рекао је Маловић.

Бранка Шћепановић каже да се у Војводини осјећа као код своје куће.

-Педесет и пет година моје каријере, исто толико могу да кажем, сигурно 55 година да сам долазила по Војводини и пјевала на разним концертима тако да ме војвођанска публика никад није била жељна. Увијек сам била присутна и за мене је било посебно задовољство кад дођем у Војводину да пјевам зато што ту има пуно наших досељеника који су

дошли трбухом за крухом, остали ту, створили своје породице и дан-данас живе ту-, каже наша саговорница.

Бранка Шћепановић све ове године активно ради на очувању црногорске етномузике.

-За мене је врло вриједна и ја ето више од пола вијека његујем ту врсту музике и сматрам да је то наш живот, да је то наша култура. Мислим да држава која не његује ту етномузику да не може да буде права држава, мора да има нешто са чиме ће да се и дичи и поноси и да преноси са генерације на генерацију. Сматрам да би и телевизија и те културне установе много више требало да раде да се та наша пјесма што више промовише. Највише сам се радовала сусрету са нашим људима, посебно са оним људима који дуго година живе ван своје домовине, који су били жељни сваког тренутка сусрета са мном и са мојим пјесмама. У вријеме кад сам ја путовала по иностранству, у оно прво вријеме, није било ових друштвених мрежа, није било толико телевизија исателитских програма, није било мобилних телефона, тако да су они једино могли да доживе ту пјесму ако ми уживо дођемо да пјевамо за њих. Мислим да су то били најљепши тренуци,

нажалост ове данас генерације то не могу да доживе. Моја генерација и моје колеге који су као и ја одлазили по свијету да буду дио своје земље у иностранству, прошли су тај један лијепи период,- каже Бранка Шћепановић.

ЛИКОВНИ И ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС „СТЈЕПАН МИТРОВ ЉУБИША“

У духу истицања значајних личности црногорске историје и умјетности, Одбор за образовање Црногорског националног савјета традиционално је и ове године расписао ликовни и литерарни конкурс за ученике средњих и основних школа. Повод је 200. годишњица рођења Стјепана Митрова Љубише, знаменитог црногорског писца и мајстора приповиједања.

Учешћу на конкурс одазвало се осам основних и средњих школа са укупно 28 ученика.

Све пристигле радове прегледао је стручни жири у саставу:

Марија Апостоловски

(професор књижевности),

Дуња Пешут

(професор књижевности),

Снежана Миљанић

(професор књижевности),

Марија Гагић

(професор књижевности)

Тања Перуновић

(професор ликовне културе).

У оквиру литерарног дијела конкурса титулу најбољих понијели су сљедећи учесници:

Основне школе

1. мјесто дијеле – Урош Перовић и Босиљка Ћерановић, Основна школа „Вук Караџић“, Ловћенац

3. мјесто – Михаило Ђоковић, Основна школа „Чаки Лајош“, Бачка Топола;

Средње школе

1. мјесто дијеле Ћина Борозан и Ања Мартиновић, Гимназија и економска школа „Доситеј Обрадовић“, Бачка Топола

3. мјесто – Невена Маравић, Гимназија „Светозар Марковић“, Суботица.

У оквиру ликовног дијела конкурса титулу најбољих понијели су сљедећи учесници:

Основне школе

1. мјесто – Максим Гашпар, Основна школа „Чаки Лајош“, Бачка Топола

2. мјесто – групни рад из Основне Школе „Никола Тесла“, Бачка Топола

3. мјесто – Миљан Ђорђевић, Основна школа „Чаки Лајош“, Бачка Топола;

Средње школе

1. мјесто – Софија Бујишић, Гимназија „Никола Тесла“, Апатин.

Чланови Одбора за образовање уручили су вриједне награде школама и ученицима.

Уз овај извјештај преносимо закључни дио награђеног рада Ање Мартиновић.

„Стефан Митров Љубиша је у свој пут узидао велику идеју да сачува дух народа. Својим делима давао је душу сасвим обичног човека пред којим се одигравају велике ствари. Ширио је причу своје отаџбине и желео да се за њу чује, а највише да скуп и очува црногорски народ. Слава овом великом човеку!“

